Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

z dnia 2 października 2019 r.*

Odwołanie – Polityka gospodarcza i pieniężna – Artykuł 127 ust. 6 TFUE – Rozporządzenie (UE) nr 1024/2013 – Artykuł 4 ust. 1 lit. g) – Nadzór ostrożnościowy nad instytucjami kredytowymi na zasadzie skonsolidowanej – Rozporządzenie (UE) nr 468/2014 – Artykuł 2 pkt 21 lit. c) – Rozporządzenie (UE) nr 575/2013 – Artykuł 10 – Grupa podlegająca nadzorowi ostrożnościowemu – Instytucje kredytowe trwale powiązane z organem centralnym

W sprawach połączonych C-152/18 P i C-153/18 P

mających za przedmiot dwa odwołania w trybie art. 56 statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, wniesione w dniu 23 lutego 2018 r.,

Crédit mutuel Arkéa, z siedzibą w Relecq-Kerhuon (Francja), reprezentowana przez H. Savoie, avocat,

wnosząca odwołanie,

w której pozostałymi uczestnikami postępowania są:

Europejski Bank Centralny (EBC), reprezentowany przez K. Lackhoffa, R. Baxa i C. Olivier, działających w charakterze pełnomocników, wspieranych przez P. Honoré, avocat,

strona pozwana w pierwszej instancji,

Komisja Europejska, reprezentowana przez V. Di Bucciego, K.P. Wojcika i A. Steiblytė, działających w charakterze pełnomocników,

interwenient w pierwszej instancji,

popierani przez:

Confédération nationale du Crédit mutuel, z siedzibą w Paryżu (Francja), reprezentowane przez M. Grégoire i C. De Jonghe'a, avocats,

interwenient w postępowaniu odwoławczym (C-152/08 P),

oraz

Crédit mutuel Arkéa, z siedzibą w Relecq-Kerhuon (Francja), reprezentowana przez H. Savoie, avocat,

wnosząca odwołanie,

w której pozostałymi uczestnikami postępowania są:

* Język postępowania: francuski.

Europejski Bank Centralny (EBC), reprezentowany przez K. Lackhoffa, R. Baxa oraz C. Olivier, działających w charakterze pełnomocników, wspieranych przez P. Honoré, avocat,

strona pozwana w pierwszej instancji,

Komisja Europejska, reprezentowana przez V. Di Bucciego, K.P. Wojcika i A. Steiblytė, działających w charakterze pełnomocników,

interwenient w pierwszej instancji,

popierani przez:

Confédération nationale du Crédit mutuel, z siedzibą w Paryżu (Francja), reprezentowane przez M. Grégoire i C. De Jonghe'a, avocats,

interwenient w postępowaniu odwoławczym (C-153/18 P),

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: J.C. Bonichot, prezes izby, R. Silva de Lapuerta (sprawozdawczyni), wiceprezes Trybunału, C. Toader, A. Rosas i L. Bay Larsen, sędziowie,

rzecznik generalny: G. Pitruzzella,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 18 czerwca 2019 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 W odwołaniach Crédit mutuel Arkéa (zwana dalej „CMA") wnosi o uchylenie wyroków Sądu Unii Europejskiej z dnia 13 grudnia 2017 r., Crédit mutuel Arkéa/EBC (T-712/15, zwanego dalej „pierwszym zaskarżonym wyrokiem", EU:T:2017:900) oraz z dnia 13 grudnia 2017 r., Crédit mutuel Arkéa/EBC (T-52/16, zwanego dalej „drugim zaskarżonym wyrokiem", EU:T:2017:902) (zwanych dalej łącznie „zaskarżonymi wyrokami"), na mocy których Sąd oddalił jej skargi o stwierdzenie nieważności, odpowiednio decyzji Europejskiego Banku Centralnego (EBC) EBC/SSM/2015-9695000CG7B84NLR5984/28 z dnia 5 października 2015 r. ustanawiającej wymogi ostrożnościowe mające zastosowanie do grupy Crédit mutuel (zwanej dalej „pierwszą sporną decyzją"), oraz decyzji EBC/SSM/2015-9695000CG7B84NLR5984/40 z dnia 4 grudnia 2015 r. ustanawiającej wymogi ostrożnościowe mające zastosowanie do grupy Crédit mutuel (zwanej dalej „drugą sporną decyzją") (zwanych dalej łącznie „spornymi decyzjami").

Ramy prawne

Prawo Unii

Rozporządzenie nr 575/2013

2 Artykuł 10 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (Dz.U. 2013, L 176, s. 1), zatytułowany „Odstępstwo w przypadku instytucji kredytowych trwale powiązanych z organem centralnym" w ust. 1 stanowi:

„Właściwe organy mogą – zgodnie z prawem krajowym – częściowo lub całkowicie odstąpić od stosowania wymogów określonych w częściach od drugiej do ósmej w odniesieniu do instytucji kredytowej lub instytucji kredytowych mających siedzibę w tym samym państwie członkowskim i trwale powiązanych z organem centralnym sprawującym nad nimi nadzór i ustanowionym w tym samym państwie członkowskim, o ile spełnione są poniższe warunki:

a) zobowiązania organu centralnego i instytucji powiązanych są zobowiązaniami solidarnymi lub zobowiązania jego instytucji powiązanych są całkowicie gwarantowane przez organ centralny;

b) wypłacalność i płynność organu centralnego oraz wszystkich instytucji powiązanych są monitorowane jako całość na podstawie skonsolidowanych sprawozdań finansowych tych instytucji;

c) zarząd organu centralnego jest uprawniony do wydawania poleceń zarządom instytucji powiązanych.

[…]".

3 Zgodnie z art. 11 ust. 4 tego rozporządzenia:

„W przypadku stosowania przepisów art. 10 organ centralny, o którym mowa w tym artykule, spełnia wymogi określone w częściach od drugiej do ósmej na podstawie skonsolidowanej sytuacji jako całości, na którą składa się ten organ centralny wraz z jego instytucjami powiązanymi".

Rozporządzenie nr 1024/2013

4 Motywy 16, 26, 30 i 65 rozporządzenia Rady (UE) nr 1024/2013 z dnia 15 października 2013 r. powierzającego Europejskiemu Bankowi Centralnemu szczególne zadania w odniesieniu do polityki związanej z nadzorem ostrożnościowym nad instytucjami kredytowymi (Dz.U. 2013, L 287, s. 63) mają następujące brzmienie:

„(16) Bezpieczeństwo i dobra kondycja dużych instytucji kredytowych są niezbędne do zapewnienia stabilności systemu finansowego […].

[…]

(26) Ryzyka dla bezpieczeństwa i dobrej kondycji instytucji kredytowej mogą powstać zarówno na poziomie pojedynczej instytucji kredytowej, jak i na poziomie grupy bankowej lub konglomeratu finansowego. Szczegółowe ustalenia w zakresie nadzoru służące ograniczeniu tych ryzyk mają

duże znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa i dobrej kondycji instytucji kredytowych. Obok nadzoru nad poszczególnymi instytucjami kredytowymi zadania EBC powinny obejmować nadzór na poziomie skonsolidowanym […].

[…]

(30) EBC powinien wykonywać powierzone mu zadania w celu zapewnienia bezpieczeństwa i dobrej kondycji instytucji kredytowych, stabilności systemu finansowego Unii, jak również poszczególnych uczestniczących państw członkowskich, oraz jednolitości i integralności rynku wewnętrznego […].

[…]

(65) […] Celem prowadzonych zadań nadzorczych jest ochrona bezpieczeństwa i dobrej kondycji instytucji kredytowych oraz stabilności systemu finansowego […]".

5 Artykuł 1 akapit pierwszy tego rozporządzenia przewiduje:

„Niniejsze rozporządzenie powierza EBC szczególne zadania w odniesieniu do polityki związanej z nadzorem ostrożnościowym nad instytucjami kredytowymi, aby przyczynić się do bezpieczeństwa i dobrej kondycji instytucji kredytowych oraz stabilności systemu finansowego w ramach Unii i każdego państwa członkowskiego, w pełni i z należytą starannością uwzględniając jedność i integralność rynku wewnętrznego w oparciu o równe traktowanie instytucji kredytowych w celu zapobieżenia arbitrażowi regulacyjnemu".

6 Artykuł 4 ust. 1 omawianego rozporządzenia stanowi:

„W ramach art. 6 – zgodnie z ust. 3 niniejszego artykułu – EBC posiada wyłączną kompetencję w zakresie wykonywania, do celów nadzoru ostrożnościowego, następujących zadań w odniesieniu do wszystkich instytucji kredytowych mających siedzibę w uczestniczących państwach członkowskich:

[…]

g) sprawowanie nadzoru skonsolidowanego nad jednostkami dominującymi instytucji kredytowych mającymi siedzibę w jednym z uczestniczących państw członkowskich, w tym nad finansowymi spółkami holdingowymi i finansowymi spółkami holdingowymi o działalności mieszanej, a także uczestniczenie w nadzorze skonsolidowanym, w tym w kolegiach organów nadzoru, bez uszczerbku dla udziału w tych kolegiach – w charakterze obserwatorów – właściwych organów krajowych, w odniesieniu do jednostek dominujących niemających siedziby w jednym z uczestniczących państw członkowskich;

[…]".

7 Na podstawie art. 6 ust. 1 tegoż rozporządzenia EBC wykonuje swoje zadania w ramach Jednolitego Mechanizmu Nadzorczego, w którego skład wchodzą EBC i właściwe organy krajowe, oraz odpowiada za skuteczne i spójne funkcjonowanie tego mechanizmu.

8 Artykuł 24 rozporządzenia nr 1024/2013 ma następujące brzmienie:

„1. EBC utworzy Administracyjną Radę Odwoławczą, której zadaniem będzie przeprowadzanie wewnętrznego administracyjnego przeglądu decyzji podjętych przez EBC w ramach wykonywania uprawnień powierzonych mu na mocy niniejszego rozporządzenia w związku z wnioskiem o przegląd wniesionym zgodnie z ust. 5. Zakres takiego przeglądu powinien obejmować proceduralną i merytoryczną zgodność takich decyzji z niniejszym rozporządzeniem.

[…]

5. Każda osoba fizyczna lub prawna może w przypadkach, o których mowa w ust. 1, wystąpić z wnioskiem o przegląd decyzji EBC na mocy niniejszego rozporządzenia, która jest do niej skierowana lub która jej bezpośrednio i indywidualnie dotyczy. Wniosek o przegląd decyzji Rady Prezesów, o której mowa w ust. 7, jest niedopuszczalny.

6. Wniosek o przegląd wraz z uzasadnieniem składa się EBC w formie pisemnej w terminie jednego miesiąca od daty powiadomienia osoby występującej z wnioskiem o decyzji lub – w razie braku takiego powiadomienia – od dnia, w którym dowiedziała się ona o decyzji, w zależności od przypadku.

7. Po wydaniu orzeczenia co do dopuszczalności wniosku o przegląd Administracyjna Rada Odwoławcza wydaje opinię w terminie odpowiednim do pilności sprawy i nie później niż w ciągu dwóch miesięcy od otrzymania wniosku i przekazuje sprawę Radzie ds. Nadzoru do celów przygotowania nowego projektu decyzji. Rada ds. Nadzoru bierze pod uwagę opinię Administracyjnej Rady Odwoławczej i niezwłocznie przedkłada Radzie Prezesów nowy projekt decyzji. Nowy projekt decyzji uchyla pierwotną decyzję, zastępuje ją decyzją o identycznej treści lub zastępuje ją zmienioną decyzją. Nowy projekt decyzji uznaje się za przyjęty, chyba że Rada Prezesów wyrazi sprzeciw w maksymalnym terminie dziesięciu dni roboczych.

[…]

9. Opinia wyrażona przez Administracyjną Radę Odwoławczą, nowy projekt decyzji przedłożony przez Radę ds. Nadzoru i decyzja przyjęta przez Radę Prezesów na mocy niniejszego artykułu, wraz z uzasadnieniami, są przekazywane stronom.

10. EBC przyjmuje decyzję ustanawiającą przepisy operacyjne Administracyjnej Rady Odwoławczej.

[…]”.

Rozporządzenie nr 468/2014

9 Zgodnie z motywem 9 rozporządzenia Europejskiego Banku Centralnego (UE) nr 468/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. ustanawiającego ramy współpracy pomiędzy Europejskim Bankiem Centralnym a właściwymi organami krajowymi oraz wyznaczonymi organami krajowymi w ramach Jednolitego Mechanizmu Nadzorczego (rozporządzenia ramowego w sprawie Jednolitego Mechanizmu Nadzorczego) (Dz.U. 2014, L 141, s. 1):

„W konsekwencji niniejsze rozporządzenie rozwija i doprecyzowuje ustanowione w rozporządzeniu [nr 1024/2013] w sprawie Jednolitego Mechanizmu Nadzorczego procedury współpracy w ramach Jednolitego Mechanizmu Nadzorczego między EBC a właściwymi organami krajowymi oraz, w odpowiednich przypadkach, wyznaczonymi organami krajowymi, a poprzez to zapewnia efektywne i spójne funkcjonowanie Jednolitego Mechanizmu Nadzorczego”.

10 Artykuł 2 pkt 21 tego rozporządzenia przewiduje:

„O ile w niniejszym rozporządzeniu nie postanowiono inaczej, na potrzeby niniejszego rozporządzenia stosuje się definicje zawarte w rozporządzeniu [nr 1024/2013] wraz z następującymi definicjami:

[…]

21) »nadzorowana grupa« oznacza:
a) grupę, której jednostka dominująca jest instytucją kredytową lub finansową spółką holdingową mającą siedzibę w uczestniczącym państwie członkowskim;

[…]
c) nadzorowane podmioty, z których każdy ma siedzibę w tym samym uczestniczącym państwie członkowskim, jeśli są one trwale powiązane z organem centralnym, który nadzoruje je [sprawuje nad nimi nadzór ostrożnościowy] na warunkach określonych w art. 10 rozporządzenia […] nr 575/2013 i który ma siedzibę w tym samym uczestniczącym państwie członkowskim".

Decyzja 2014/360

11 Decyzja Europejskiego Banku Centralnego 2014/360/UE z dnia 14 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia Administracyjnej Rady Odwoławczej i jej regulaminu operacyjnego (Dz.U. 2014, L 175, s. 47) ustanowiła Administracyjną Radę Odwoławczą, o której mowa w art. 24 rozporządzenia nr 1024/2013.

12 Artykuł 7 ust. 1 tej decyzji stanowi:

„Każda osoba fizyczna lub prawna, do której skierowana jest decyzja EBC wydana na podstawie rozporządzenia […] nr 1024/2013 lub której taka decyzja bezpośrednio i indywidualnie dotyczy, a która pragnie złożyć wniosek o przeprowadzanie wewnętrznego administracyjnego przeglądu tej decyzji […], składa sekretarzowi powiadomienie o przeglądzie, wskazujące na tę decyzję. Powiadomienie należy złożyć w jednym z języków urzędowych Unii Europejskiej".

Prawo francuskie

13 Zgodnie z art. L. 511-30 code monétaire et financier (kodeksu pieniężnego i finansowego) na potrzeby stosowania przepisów kodeksu dotyczących instytucji kredytowych i spółek finansowych Confédération nationale du Crédit mutuel (krajowe zrzeszenie Crédit mutuel, zwane dalej „CNCM") jest uważane za organ centralny.

14 Artykuł L. 511-31 tegoż kodeksu stanowi w szczególności, że organy centralne reprezentują powiązane z nimi instytucje kredytowe i spółki finansowe, że mają za zadanie czuwać nad spójnością ich sieci oraz sprawować kontrolę nad należytym funkcjonowaniem powiązanych z nimi instytucji i spółek oraz że podejmują one w związku z tym wszelkie niezbędne środki, w szczególności dla zapewnienia płynności i wypłacalności każdej z instytucji i spółek oraz sieci jako całości.

Okoliczności powstania sporu

15 Crédit mutuel jest zdecentralizowaną grupą bankową składającą się z sieci lokalnych oddziałów mających status spółdzielni. Każdy lokalny oddział Crédit mutuel ma obowiązek przystąpienia do zrzeszenia regionalnego, a każde zrzeszenie regionalne – do CNCM, które jest organem centralnym sieci w rozumieniu art. L. 511-30 i L. 511-31 kodeksu pieniężnego i finansowego. Na szczeblu krajowym Crédit mutuel obejmuje ponadto Caisse Centrale du Crédit mutuel [główny oddział Crédit mutuel (CCCM)], w postaci société anonyme coopérative de crédit à capital variable (spółdzielczej spółki akcyjnej o kapitale zmiennym), posiadającej zezwolenie na prowadzenie działalności instytucji kredytowej i będącej w posiadaniu członków sieci.

16 CMA ma formę société anonyme coopérative de crédit à capital variable (spółdzielczej spółki akcyjnej o kapitale zmiennym) i posiada zezwolenie na prowadzenie działalności instytucji kredytowej. Została ona utworzona w 2002 r. przez połączenie kilku zrzeszeń regionalnych oddziałów lokalnych. Inne zrzeszenia połączyły się w celu stworzenia CM11-CIC, a jeszcze inne pozostały niezależne.

17 Pismem z dnia 19 września 2014 r. CMA przekazała EBC analizę wskazującą na brak możliwości podlegania nadzorowi ostrożnościowemu EBC za pośrednictwem CNCM. Pismem z dnia 10 listopada 2014 r. EBC poinformował, że w tej kwestii należy zwrócić się do właściwych organów francuskich.

18 W dniu 19 grudnia 2014 r. EBC przekazał CNCM projekt decyzji ustanawiającej wymogi ostrożnościowe mające zastosowanie do grupy Crédit mutuel, zwrócił się do niego o zapewnienie poinformowania o tym projekcie poszczególnych podmiotów wchodzących w jego skład i wyznaczył mu termin do przedstawienia uwag przez te podmioty. W dniu 16 stycznia 2015 r. CMA przekazała swoje uwagi do EBC, a w dniu 30 stycznia 2015 r. CNCM zajęła w ich przedmiocie stanowisko.

19 W dniu 19 lutego 2015 r. EBC przekazał CNCM zmieniony projekt decyzji ustanawiającej wymogi ostrożnościowe mające zastosowanie do grupy Crédit mutuel oraz do należących do niej podmiotów, zwrócił się do niego o zapewnienie poinformowania tych podmiotów o zrewidowanym projekcie i wyznaczył mu termin do przedstawienia uwag przez te podmioty. CMA przedstawiła swoje uwagi w dniu 27 marca 2015 r.

20 W dniu 17 czerwca 2015 r. EBC przyjął decyzję określającą wymogi ostrożnościowe mające zastosowanie do grupy Crédit mutuel, w której podkreślił, że EBC stanowi organ nadzoru ostrożnościowego nad CNCM na zasadzie skonsolidowanej oraz właściwy organ odpowiedzialny za nadzór podmiotów wymienionych w tej decyzji, wśród których figuruje CMA (motyw 1). W art. 2 ust. 1 tej decyzji określono, że CNCM musi zapewnić stałe przestrzeganie przez grupę Crédit mutuel wymogów określonych w załączniku I do niej. Jak wynika z art. 2 ust. 3 wspomnianej decyzji, CMA powinna w każdym momencie spełniać wymogi określone w załączniku II-2 do niej, na podstawie których został na nią nałożony współczynnik kapitałowy Tier I (zwany dalej „współczynnikiem kapitałowym CET 1") w wysokości 11%.

21 W dniu 17 lipca 2015 r. CMA złożyła wniosek o przegląd tej decyzji na podstawie art. 24 rozporządzenia nr 1024/2013 w związku z art. 7 decyzji 2014/360. Wysłuchanie przed Administracyjną Radą Odwoławczą odbyło się w dniu 31 sierpnia 2015 r.

22 W dniu 14 września 2015 r. Administracyjna Rada Odwoławcza wydała opinię stwierdzającą zgodność z prawem decyzji EBC z dnia 17 czerwca 2015 r. Administracyjna Rada Odwoławcza podkreśliła w niej zasadniczo, że zarzuty podniesione przez CMA przeciwko tej decyzji można zgrupować w trzy kategorie, w których kwestionuje ona stosowanie ostrożnościowego nadzoru skonsolidowanego wobec grupy Crédit mutuel za pośrednictwem CNCM ze względu na to, że nie jest ono instytucją kredytową (zarzut pierwszy), podnosi brak istnienia „grupy Crédit mutuel" (zarzut drugi) i kwestionuje decyzję EBC o podniesieniu wymogów odnoszących się do współczynnika kapitałowego CET 1 z 8% do 11% (zarzut trzeci).

23 Co się tyczy zarzutu pierwszego, Administracyjna Rada Odwoławcza przypomniała w pierwszej kolejności, że EBC na mocy decyzji z dnia 1 września 2014 r. uznał, że grupa Crédit mutuel stanowiła istotną grupę podlegającą nadzorowi ostrożnościowemu, i przy tej okazji wskazała, że CMA jest członkiem tej grupy, a CNCM stanowił jej najwyższy poziom konsolidacji. W drugiej kolejności zauważyła ona, że pojęcie „organu centralnego", o którym mowa w art. 2 pkt 21 lit. c) rozporządzenia nr 468/2014 i art. 10 rozporządzenia nr 575/2013, nie zostało zdefiniowane w prawie Unii i nie wprowadzono wymogu, aby organ centralny był instytucją kredytową. W trzeciej kolejności Administracyjna Rada Odwoławcza stwierdziła, że nie było konieczne, aby EBC dysponował pełnym arsenałem uprawnień w zakresie nadzoru lub sankcji w odniesieniu do jednostki dominującej grupy w celu sprawowania nadzoru ostrożnościowego na zasadzie skonsolidowanej. W czwartej kolejności

przypomniała ona, że przed przeniesieniem tej kompetencji na EBC grupa Crédit mutuel podlegała na zasadzie skonsolidowanej nadzorowi ostrożnościowemu właściwego organu francuskiego, jakim jest Autorité de contrôle prudentiel et de résolution (organ nadzoru i restrukturyzacji), za pośrednictwem CNCM.

24 Jeśli chodzi o zarzut drugi, Administracyjna Rada Odwoławcza stwierdziła, że grupa Crédit mutuel spełnia warunki określone w art. 10 ust. 1 rozporządzenia nr 575/2013, do którego odsyła art. 2 pkt 21 lit. c) rozporządzenia nr 468/2014. W pierwszej kolejności Administracyjna Rada Odwoławcza uznała, że fakt, iż CNCM jest zrzeszeniem, nie stoi na przeszkodzie istnieniu odpowiedzialności solidarnej z instytucjami powiązanymi. W drugiej kolejności stwierdziła ona, że sprawozdania finansowe grupy Crédit mutuel były w całości sporządzane na zasadzie skonsolidowanej. W trzeciej kolejności stwierdziła ona, że EBC słusznie uznał, iż CNCM miało prawo wydawania poleceń zarządom instytucji powiązanych.

25 Co się tyczy zarzutu trzeciego, Administracyjna Rada Odwoławcza stwierdziła, że oceny dokonane przez EBC w odniesieniu do poziomu wymogów w zakresie współczynnika kapitałowego CET 1 obowiązującego CMA nie są obarczone żadnym oczywistym błędem w ocenie ani nie są nieproporcjonalne. Podkreśliła ona w tym względzie utrzymujące się spory pomiędzy CMA a CNCM, świadczące, jej zdaniem, o problemach związanych z zarządzaniem, które mogą pociągać za sobą dodatkowe ryzyko.

26 Pierwsza sporna decyzja, na podstawie art. 24 ust. 7 rozporządzenia nr 1024/2013, uchyliła i zastąpiła decyzję z dnia 17 czerwca 2015 r., zachowując tę samą treść.

27 Druga sporna decyzja ustanowiła nowe wymogi ostrożnościowe mające zastosowanie do grupy Crédit mutuel oraz podmiotów wchodzących w jej skład. Punkt 1 tej decyzji dotyczył wymogów ostrożnościowych mających zastosowanie do grupy Crédit mutuel na zasadzie skonsolidowanej, a jej pkt 3 odnosił się do wymogów mających zastosowanie w szczególny sposób do CMA.

Postępowanie przed Sądem i zaskarżone wyroki

28 Pismami złożonymi w sekretariacie Sądu w dniach 3 grudnia 2015 r. i 3 lutego 2016 r. CMA wniosła skargi o stwierdzenie nieważności w odniesieniu odpowiednio do pierwszej i drugiej spornej decyzji.

29 Na poparcie każdej z dwóch skarg CMA podniosła trzy zarzuty, z których tylko dwa pierwsze są istotne w ramach niniejszego odwołania.

30 W ramach dwóch pierwszych zarzutów CMA zakwestionowała zgodność z prawem art. 2 ust. 1 pierwszej spornej decyzji i załącznika I do niej oraz zgodność z prawem pkt 1 drugiej spornej decyzji, ponieważ przepisy te wprowadzały skonsolidowany nadzór ostrożnościowy nad grupą Crédit mutuel za pośrednictwem CNCM. W tym względzie CMA argumentowała, że ponieważ CNCM nie jest instytucją kredytową, nie może podlegać nadzorowi ostrożnościowemu EBC, i twierdziła, że EBC niesłusznie uznał istnienie „grupy” do celów nadzoru ostrożnościowego.

31 W zaskarżonych wyrokach Sąd oddalił skargi CMA.

Żądania stron i postępowanie przed Trybunałem

32 W swoich odwołaniach CMA wnosi do Trybunału o uchylenie zaskarżonych wyroków.

33 EBC wnosi do Trybunału o:

– odrzucenie odwołań jako niedopuszczalnych, przynajmniej w zakresie zarzutów i argumentów przedstawionych w pkt 100–109 tych odwołań;

– zwrócenie się do CMA o przekazanie, w razie potrzeby na podstawie art. 64 regulaminu postępowania przed Trybunałem, wszelkich umów o refinansowanie zawartych przez CMA ze swoimi spółkami zależnymi;

– oddalenie odwołań jako bezzasadnych w pozostałym zakresie;

– utrzymanie w mocy zaskarżonych wyroków, oraz

– obciążenie CMA kosztami postępowania.

34 Komisja Europejska wnosi do Trybunału o:

– oddalenie odwołań, oraz

– obciążenie CMA kosztami postępowania.

35 Postanowieniem prezesa Trybunału z dnia 21 marca 2018 r. sprawy C-152/18 P i C-153/18 P zostały połączone do celów pisemnego i ustnego etapu postępowania, jak również do celów wydania wyroku.

36 Pismem złożonym w sekretariacie Trybunału w dniu 7 czerwca 2018 r. CNCM, na podstawie art. 40 akapit drugi statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, wniósł o dopuszczenie go do niniejszych postępowań w charakterze interwenienta popierającego żądania EBC i Komisji.

37 Postanowieniem prezesa Trybunału z dnia 20 września 2018 r., Crédit mutuel Arkéa/EBC (C-152/18 P i C-153/18 P, niepublikowanym, EU:C:2018:765), wniosek ten został uwzględniony.

W przedmiocie odwołań

38 Na poparcie swoich odwołań CMA podnosi dwa zarzuty, sformułowane w ten sam sposób w każdym z nich, które powinny być rozpatrywane łącznie.

39 Tytułem wstępu, w odniesieniu do pisma, przedstawionego w załącznikach do tych odwołań, w którym profesor uniwersytecki analizuje, na wniosek CMA, zaskarżone wyroki z punktu widzenia przepisów dotyczących regulacji i nadzoru bankowego i którego dopuszczalność kwestionuje Komisja, należy przypomnieć, że czysto dowodowa i pomocnicza funkcja załączników powoduje, że jeśli zawierają one okoliczności prawne, na których oparte są niektóre żądania sformułowane w skardze, okoliczności takie muszą być zawarte w samej treści skargi lub przynajmniej zostać w niej określone w sposób wystarczający (zob. wyrok z dnia 28 czerwca 2005 r., Dansk Rørindustri i in./Komijsa, C-189/02 P, C-202/02 P, od C-205/02 P do C-208/02 P i C-213/02 P, EU:C:2005:408, pkt 99, 100; a także postanowienie z dnia 7 sierpnia 2018 r., Campailla/Unia Europejska, C-256/18 P, niepublikowane, EU:C:2018:655, pkt 34).

40 Jednakże, jak zauważył rzecznik generalny w pkt 31 swojej opinii, CMA odsyła do tego pisma w sposób ogólny we wstępnej części swoich odwołań, nie łącząc wyraźnie tegoż pisma z jednym z zarzutów podniesionych na poparcie odwołań ani nie wskazując konkretnie elementów zawartych w tym piśmie, na których miałby opierać się jeden z tych zarzutów.

41 W konsekwencji należy uwzględnić zarzut podniesiony przez Komisję, a treść odnośnego pisma i odniesienie do niego w tych odwołaniach należy uznać za niedopuszczalne.

42 Ponadto w odniesieniu do wniosku EBC o przeprowadzenie dowodu wystarczy zauważyć, że nie spełnia on wymogu określonego w art. 174 regulaminu postępowania, zgodnie z którym żądania odpowiedzi na odwołanie mają na celu uwzględnienie lub oddalenie, w całości lub części, odwołania. Wniosek ten należy zatem odrzucić jako niedopuszczalny.

W przedmiocie zarzutów pierwszych

43 W ramach zarzutów pierwszych podniesionych przez CMA na poparcie swoich odwołań podnosi ona, że Sąd naruszył prawo, orzekając, że art. 2 pkt 21 lit. c) rozporządzenia nr 468/2014 i art. 10 rozporządzenia nr 575/2013 umożliwiają EBC zorganizowanie skonsolidowanego nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami powiązanymi z organem centralnym, nawet jeśli ten ostatni nie posiada statusu instytucji kredytowej.

44 Zarzuty te są podzielone na dwie części.

W przedmiocie pierwszej części zarzutów pierwszych

– *Argumentacja stron*

45 W pierwszej części zarzutów pierwszych CMA podnosi, że Sąd naruszył prawo, orzekając, że art. 2 pkt 21 lit. c) rozporządzenia nr 468/2014 umożliwia EBC wprowadzenie skonsolidowanego nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami powiązanymi z organem centralnym, przy czym organ centralny nie musi być instytucją kredytową.

46 Po pierwsze, CMA uważa, że gdyby Sąd dokonał wykładni tego przepisu zgodnie z art. 127 ust. 6 TFUE i art. 1 rozporządzenia nr 1024/2013 w sprawie szczególnych zadań powierzonych EBC w zakresie kontroli ostrożnościowej i nadzoru ostrożnościowego nad „instytucjami kredytowymi”, powinien był uznać, że organ centralny, o którym mowa w art. 2 pkt 21 lit. c) rozporządzenia nr 468/2014, musi być instytucją kredytową, aby EBC mógł sprawować skonsolidowany nadzór ostrożnościowy nad tym organem centralnym.

47 Po drugie, CMA kwestionuje ocenę Sądu zawartą w pkt 89 pierwszego zaskarżonego wyroku i pkt 88 drugiego zaskarżonego wyroku, zgodnie z którą zastosowanie tego podejścia prowadziłoby do fragmentacji nadzoru ostrożnościowego, wbrew celom zarówno rozporządzenia nr 1024/2013, jak i rozporządzenia nr 468/2014.

48 W tym względzie CMA twierdzi zasadniczo, że podmioty nieposiadające statusu instytucji kredytowych nie są objęte pojęciem „nadzorowanej grupy”, zdefiniowanym w art. 2 pkt 21 lit. c) rozporządzenia nr 468/2014, oraz że włączenie zrzeszenia takiego jak CNCM, nieposiadającego statusu instytucji kredytowej, do grupy podlegającej nadzorowi ostrożnościowemu ze strony EBC nie jest uzasadnione celem tego przepisu.

49 Po trzecie, CMA uważa, że Sąd naruszył prawo, stosując art. 2 pkt 21 lit. c) rozporządzenia nr 468/2014 w zakresie, w jakim uznał, że EBC nie może nakładać sankcji na organy centralne, o których mowa w tym przepisie, nie stwierdzając przy tym na tej podstawie, że taki organ centralny musi posiadać status instytucji kredytowej.

50 Według CMA, ponieważ skuteczność nadzoru zależy od istnienia uprawnień do nakładania sankcji, które to uprawnienie może być wykorzystywane wyłącznie w odniesieniu do instytucji kredytowych, przepis ten ma zastosowanie wyłącznie do organów centralnych posiadających status instytucji kredytowych, a fakt, że EBC może nakładać sankcje na instytucje kredytowe powiązane z tymi organami centralnymi, jest w tym względzie nieistotny.

51 EBC, Komisja i CNCM nie zgadzają się z tą argumentacją.

– *Ocena Trybunału*

52 Artykuł 127 ust. 6 TFUE, stanowiący podstawę prawną przyjęcia rozporządzenia nr 1024/2013 stanowi, iż Rada Unii Europejskiej może powierzyć EBC szczególne zadania dotyczące polityk w dziedzinie nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i innymi instytucjami finansowymi, z wyjątkiem instytucji ubezpieczeniowych.

53 Jakkolwiek brzmienie tego postanowienia odnosi się do „instytucji kredytowych" i „innych instytucji finansowych", konieczne jest określenie zakresu uprawnienia przewidzianego w tym postanowieniu, z uwzględnieniem jego kontekstu i celów, do których osiągnięcia postanowienie to dąży.

54 W tym względzie należy zauważyć, że art. 127 TFUE jest zawarty w rozdziale 2, zatytułowanym „Polityka pieniężna", tytułu VIII części trzeciej TFUE i określa cele i podstawowe zadania Europejskiego Systemu Banków Centralnych (ESBC) i EBC.

55 Jak zauważył rzecznik generalny w pkt 55 i 56 swojej opinii, sprawowanie nadzoru ostrożnościowego nad bankami, o którym mowa w art. 127 ust. 6 TFUE, służy ochronie bezpieczeństwa i dobrej kondycji instytucji kredytowych, w szczególności dużych instytucji kredytowych i grup bankowych, aby przyczynić się do zapewnienia stabilności systemu finansowego Unii jako całości.

56 Ponadto dążenie do realizacji tych celów zostało wyraźnie wyrażone w motywach 16, 26, 30 i 65 rozporządzenia nr 1024/2013 oraz w art. 1 akapit pierwszy tego rozporządzenia.

57 W szczególności motyw 26 rozporządzenia nr 1024/2013 stanowi, że w celu zapewnienia bezpieczeństwa i dobrej kondycji instytucji kredytowych ważne jest ustanowienie szczegółowych przepisów w zakresie nadzoru służących ograniczeniu ryzyka dla bezpieczeństwa i solidności instytucji, które może powstać zarówno na poziomie pojedynczej instytucji kredytowej, jak i na poziomie grupy bankowej lub konglomeratu finansowego.

58 Motyw ten precyzuje, że obok nadzoru nad poszczególnymi instytucjami kredytowymi zadania EBC powinny obejmować nadzór na poziomie skonsolidowanym.

59 W tym względzie należy przypomnieć, że art. 4 rozporządzenia nr 1024/2013, zatytułowany „Zadania powierzone EBC", stanowi w ust. 1 lit. g), że EBC jest właściwy w szczególności do sprawowania nadzoru skonsolidowanego nad jednostkami dominującymi instytucji kredytowych mającymi siedzibę w jednym z uczestniczących państw członkowskich.

60 Zgodnie z art. 6 ust. 1 tego rozporządzenia EBC wykonuje swoje zadania w ramach Jednolitego Mechanizmu Nadzorczego, w którego skład wchodzą EBC i właściwe organy krajowe, oraz odpowiada za skuteczne i spójne funkcjonowanie tego mechanizmu.

61 Jak wynika z motywu 9 rozporządzenia nr 468/2014, rozporządzenie to doprecyzowuje i rozwija ustanowione w rozporządzeniu nr 1024/2013 procedury współpracy w ramach Jednolitego Mechanizmu Nadzorczego między EBC a właściwymi organami krajowymi, a poprzez to zapewnia efektywne i spójne funkcjonowanie owego mechanizmu.

62 W tym kontekście art. 2 pkt 21 lit. c) rozporządzenia nr 468/2014 definiuje pojęcie „nadzorowanej grupy" jako oznaczające między innymi nadzorowane podmioty, z których każdy ma siedzibę w tym samym uczestniczącym państwie członkowskim, jeśli są one trwale powiązane z organem centralnym, który nadzoruje je na warunkach określonych w art. 10 rozporządzenia nr 575/2013 i który ma siedzibę w tym samym uczestniczącym państwie członkowskim.

63 W konsekwencji Sąd słusznie orzekł w pkt 58–64 pierwszego zaskarżonego wyroku i w pkt 57–63 drugiego zaskarżonego wyroku, że nadzór ostrożnościowy na zasadzie skonsolidowanej nad grupami instytucji kredytowych ma dwa główne cele: pierwszym celem jest zapewnienie EBC możliwości zrozumienia zagrożeń mogących wpłynąć na instytucję kredytową, które nie są związane z daną instytucją, lecz z grupą, do której ona należy, a drugim celem jest uniknięcie fragmentacji nadzoru ostrożnościowego nad podmiotami tworzącymi tę grupę.

64 Ponadto z art. 127 ust. 6 TFUE nie wynika w żaden sposób, że „organ centralny", o którym mowa w art. 2 pkt 21 lit. c) rozporządzenia nr 468/2014, musi mieć status instytucji kredytowej.

65 Przeciwnie, jak zauważył rzecznik generalny w pkt 62–64 opinii, z celów realizowanych poprzez przyznanie EBC na podstawie art. 127 ust. 6 TFUE szczególnych zadań w zakresie nadzoru ostrożnościowego wynika, że EBC powinien mieć możliwość sprawowania nadzoru ostrożnościowego na zasadzie skonsolidowanej w odniesieniu do grupy takiej jak ta, o której mowa w art. 2 pkt 21 lit. c) rozporządzenia nr 468/2014, niezależnie od formy prawnej organu centralnego, z którym powiązane są poszczególne podmioty wchodzące w skład grupy i o ile spełnione są przesłanki określone w art. 10 rozporządzenia nr 575/2013.

66 W przeciwnym razie grupa bankowa mogłaby uniknąć nadzoru ostrożnościowego na zasadzie skonsolidowanej ze względu na formę prawną podmiotu działającego w charakterze organu centralnego tej grupy, co mogłoby zagrozić skuteczności wykonywania tych zadań przez EBC.

67 W związku z tym art. 127 ust. 6 TFUE oraz art. 1 rozporządzenia nr 1024/2013 nie sprzeciwiają się temu, aby EBC mógł sprawować nadzór ostrożnościowy na zasadzie skonsolidowanej nad grupą bankową, której organ centralny nie posiada statusu instytucji kredytowej, w przypadku gdy są spełnione przesłanki przewidziane w art. 10 ust. 1 rozporządzenia nr 575/2013.

68 Ponadto w odniesieniu do argumentu CMA, zgodnie z którym ocena dokonana przez Sąd w pkt 89 pierwszego zaskarżonego wyroku i w pkt 88 drugiego zaskarżonego wyroku narusza prawo, wystarczy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału zarzuty skierowane przeciwko uzupełniającym elementom uzasadnienia orzeczenia Sądu nie mogą prowadzić do uchylenia tego orzeczenia, w związku z czym są bezskuteczne (wyrok z dnia 13 grudnia 2018 r., Unia Europejska/Gascogne Sack Deutschland i Gascogne, C-138/17 P i C-146/17 P, EU:C:2018:1013, pkt 45 i przytoczone tam orzecznictwo).

69 Jednakże, jak słusznie wskazały EBC i Komisja, punkty te mają charakter uzupełniający, ponieważ pojawiają się po tym, jak Sąd w pkt 88 pierwszego zaskarżonego wyroku i w pkt 87 drugiego zaskarżonego wyroku orzekł prawidłowo, że jest zgodne z celami rozporządzeń nr 1024/2013 i nr 468/2014 przyjęcie kwalifikacji „nadzorowanej grupy" w rozumieniu art. 2 pkt 21 lit. c) rozporządzenia nr 468/2014, niezależnie od tego, czy organ centralny grupy posiada status instytucji kredytowej, czy też nie.

70 Uzupełniający charakter pkt 89 pierwszego zaskarżonego wyroku i pkt 88 drugiego zaskarżonego wyroku potwierdza zresztą użycie na początku tychże punktów słowa „ponadto".

71 W konsekwencji argument CMA podważający te punkty w zaskarżonych wyrokach należy odrzucić jako nieskuteczny.

72 Argument CMA, że brak możliwości nałożenia przez EBC sankcji na organy centralne, o których mowa w art. 2 pkt 21 lit. c) rozporządzenia nr 468/2014, oznacza, że taki organ centralny musi mieć status instytucji kredytowej, również nie może zostać przyjęty.

73 Jak wskazały EBC i Komisja, argument ten opiera się na analizie, zgodnie z którą kompetencje EBC w zakresie nadzoru ostrożnościowego są uzależnione od istnienia uprawnienia do nakładania sankcji na podmioty podlegające takiemu nadzorowi.

74 Prawdą jest, że – jak zauważył Sąd w pkt 91 pierwszego zaskarżonego wyroku i w pkt 90 drugiego zaskarżonego wyroku – art. 18 rozporządzenia nr 1024/2013 stanowi, że w celu wykonania zadań powierzonych mu przez to rozporządzenie w zakresie nadzoru ostrożnościowego EBC może nakładać administracyjne sankcje finansowe na instytucje kredytowe, finansowe spółki holdingowe lub finansowe spółki holdingowe o działalności mieszanej.

75 Jednakże, jak stwierdził rzecznik generalny w pkt 84 i 85 opinii, z mających zastosowanie tekstów prawa Unii w żaden sposób nie wynika, iż uprawnienie do nakładania sankcji na dany podmiot stanowi niezbędny warunek dla przyznania EBC uprawnień w zakresie nadzoru ostrożnościowego nad tym podmiotem, co oznacza, że wykonywanie przez EBC powierzonych mu funkcji w zakresie nadzoru ostrożnościowego na zasadzie skonsolidowanej nad grupą nie jest uzależnione od warunku, że EBC dysponuje takim uprawnieniem do nakładania sankcji względem podmiotu, takiego jak organ centralny w rozumieniu art. 2 pkt 21 lit. c) rozporządzenia nr 468/2014, stanowiącego część tej grupy.

76 Wynika stąd, że Sąd nie naruszył prawa, stwierdzając, że brak uprawnienia EBC do nakładania sankcji na organy centralne, o których mowa w tym przepisie, nie stoi na przeszkodzie wykonywaniu przez EBC nadzoru ostrożnościowego na zasadzie skonsolidowanej względem grupy, której organ centralny nie posiada statusu instytucji kredytowej.

77 W tych okolicznościach orzekając, że art. 2 pkt 21 lit. c) rozporządzenia nr 468/2014 nie może być interpretowany w ten sposób, że przepis ten sam w sobie wymaga, aby organ centralny posiadał status instytucji kredytowej, Sąd nie naruszył prawa, co oznacza, że należy oddalić pierwszą część zarzutów pierwszych.

W przedmiocie części drugiej zarzutów pierwszych

– *Argumentacja stron*

78 W drugiej części zarzutów pierwszych CMA podnosi, że wbrew temu, co orzekł Sąd w zaskarżonych wyrokach, art. 10 rozporządzenia nr 575/2013 oznacza, że dla celów stosowania art. 2 pkt 21 lit. c) rozporządzenia nr 468/2014 „organ centralny" w rozumieniu tego art. 10 musi mieć status instytucji kredytowej.

79 Według CMA ze spójnego stosowania art. 10 rozporządzenia nr 575/2013 i art. 11 ust. 4 tego rozporządzenia wynika, że w zakresie, w jakim wymogi przewidziane w tym ostatnim przepisie mogą być spełnione wyłącznie przez instytucję kredytową, „organ centralny" w rozumieniu tego art. 10 w sposób dorozumiany, lecz konieczny musi posiadać taki status, tak aby EBC mógł sprawować nadzór ostrożnościowy na zasadzie skonsolidowanej nad daną grupą.

80 CMA twierdzi, że wykładnia art. 10 ust. 1 lit. b) rozporządzenia nr 575/2013 przyjęta przez Sąd nie jest zgodna z brzmieniem tego przepisu, ponieważ w zakresie, w jakim odnosi się on do „wypłacalności i płynności organu centralnego", przepis ten w sposób dorozumiany, lecz bezspornie stanowi, że nadzór ostrożnościowy nad grupą składającą się z organu centralnego i podmiotów powiązanych jest uzależniony od warunku, że organ centralny jest instytucją kredytową.

81 EBC, Komisja oraz CNCM nie zgadzają się z tą argumentacją.

– *Ocena Trybunału*

82 Na wstępie należy zauważyć, że art. 10 i art. 11 ust. 4 rozporządzenia nr 575/2013 dotyczą wyjątku od stosowania wymogów ostrożnościowych przewidzianych w tym rozporządzeniu do instytucji kredytowych powiązanych z organem centralnym, który je nadzoruje. Jednakże druga część pierwszych zarzutów nie dotyczy istnienia takiego wyjątku, lecz istnienia „nadzorowanej grupy" w rozumieniu art. 2 pkt 21 lit. c) rozporządzenia nr 468/2014, który odsyła do warunków przewidzianych w art. 10 rozporządzenia nr 575/2013.

83 W tym względzie, jak słusznie zauważył Sąd w pkt 98–100 pierwszego zaskarżonego wyroku i w pkt 97–99 drugiego zaskarżonego wyroku, oprócz tego, że ów art. 2 pkt 21 lit. c) odsyła wyłącznie do art. 10 rozporządzenia nr 575/2013 i że ten ostatni nie zawiera żadnego odniesienia do art. 11 ust. 4 tegoż rozporządzenia, zastosowanie tego ostatniego przepisu jest skutkiem a nie warunkiem, zastosowania tego art. 10, ponieważ to wyłącznie gdy właściwy organ na podstawie wspomnianego art. 10 zgadza się na zwolnienie instytucji kredytowych powiązanych z organem centralnym z obowiązku przestrzegania wymogów ostrożnościowych na zasadzie indywidualnej, wskazany art. 11 ust. 4 znajduje zastosowanie.

84 W związku z tym, w braku takiej decyzji o zwolnieniu, art. 11 ust. 4 rozporządzenia nr 575/2013 nie ma zastosowania, a kwestia, czy dany organ centralny przestrzega tego przepisu, nie ma znaczenia dla celów sprawowania nadzoru ostrożnościowego przez EBC nad całą grupą składającą się z tego organu centralnego i powiązanych z nim podmiotów.

85 W odniesieniu do warunku określonego w art. 10 ust. 1 lit. b) rozporządzenia nr 575/2013, zgodnie z którym „wypłacalność i płynność organu centralnego oraz wszystkich instytucji powiązanych są monitorowane jako całość na podstawie skonsolidowanych sprawozdań finansowych tych instytucji", należy zauważyć, że warunek ten w żaden sposób nie oznacza, że dany organ centralny ma status instytucji kredytowej.

86 W istocie, jak wynika z samego brzmienia tego przepisu, ustanowiony w nim warunek nie dotyczy indywidualnego nadzoru nad organem centralnym, lecz monitorowania wypłacalności i płynności tego organu i instytucji z nim powiązanych jako całości, na zasadzie skonsolidowanej, to znaczy na podstawie skonsolidowanych sprawozdań finansowych tych podmiotów.

87 Ponadto, jak słusznie zauważył Sąd w pkt 106 pierwszego zaskarżonego wyroku i w pkt 105 drugiego zaskarżonego wyroku, nie jest konieczne, aby organ centralny posiadał status instytucji kredytowej, ponieważ spełnienie kryteriów wymienionych w art. 10 ust. 1 lit. b) rozporządzenia nr 575/2013 jest wystarczające do tego, aby można było prowadzić nadzór w zakresie przestrzegania wymogów ostrożnościowych przez daną grupę.

88 W konsekwencji ocena Trybunału, zgodnie z którą ani art. 10 ust. 1 lit. b) rozporządzenia nr 575/2013, ani art. 11 ust. 4 tego rozporządzenia nie wymagają, dla celów stosowania art. 2 pkt 21 lit. c) rozporządzenia nr 468/2014, aby organ centralny posiadał status instytucji kredytowej, nie narusza prawa.

89 W tych okolicznościach druga część zarzutów pierwszych nie może zostać uwzględniona, a zarzuty pierwsze podniesione w odwołaniach muszą zostać oddalone.

W przedmiocie zarzutów drugich

Argumentacja stron

90 W ramach zarzutów drugich podniesionych przez CMA na poparcie swych odwołań CMA podnosi, że grupa Crédit mutuel nie może zostać uznana za „nadzorowaną grupę" w rozumieniu art. 2 pkt 21 lit. c) rozporządzenia nr 468/2014, ponieważ wbrew temu, co stwierdzono w pkt 136 i 137 pierwszego zaskarżonego wyroku oraz w pkt 135 i 136 drugiego zaskarżonego wyroku, nie spełnia ona warunku określonego w art. 10 ust. 1 lit. a) rozporządzenia nr 575/2013.

91 Przede wszystkim CMA podnosi, że Sąd naruszył prawo, uznając, że decyzja CNCM nr 1-1992 z dnia 10 marca 1992 r. dotycząca wykonywania odpowiedzialności solidarnej między oddziałami Crédit mutuel i oddziałami Crédit mutuel agricole rural (zwana dalej „decyzją z dnia 10 marca 1992 r.") potwierdza istnienie obowiązku transferu funduszy własnych i aktywów płynnych w ramach grupy Crédit mutuel i że w konsekwencji warunek ten można uznać za spełniony.

92 W tym względzie CMA twierdzi, że chociaż w ramach mechanizmu solidarności ustanowionego tą decyzją istnieje rzeczywista solidarność między oddziałami lokalnymi należącymi do tej samej grupy regionalnej, nie istnieje jednak jakikolwiek obowiązek transferu funduszy własnych i aktywów płynnych pomiędzy grupami regionalnymi. I tak, w przypadku gdyby grupa regionalna miała trudności, CNCM nie mógłby nakazać innej grupie regionalnej przelania funduszy własnych i aktywów płynnych w celu udzielenia jej wsparcia.

93 Fakt, że Caisse centrale du Crédit mutuel może działać w ramach krajowego mechanizmu solidarności przy użyciu ograniczonych zasobów powierzonych jej przez grupy regionalne, nie daje podstaw, aby stwierdzić istnienie obowiązku transferu funduszy własnych i aktywów płynnych pomiędzy grupami regionalnymi. Chodzi tu o zwykłe udostępnienie ograniczonej części depozytów zgromadzonych przez grupy regionalne na rzecz tego głównego oddziału, który pozostaje dłużnikiem względem tych grup.

94 CMA podnosi następnie, że nawet gdyby decyzja z dnia 10 marca 1992 r. przewidywała istnienie takiego obowiązku, decyzja ta nie ma zastosowania do wszystkich podmiotów wchodzących w skład grupy Crédit mutuel podlegającej nadzorowi ostrożnościowemu ze strony EBC, ponieważ grupa ta obejmuje wiele spółek zależnych od oddziałów regionalnych, które nie będąc powiązane z organem centralnym tej grupy, nie są objęte zakresem tej decyzji i w związku z tym nie są związane żadnym obowiązkiem solidarności ani wsparcia na rzecz innych podmiotów należących do tej grupy.

95 W związku z tym CMA uważa, że Sąd błędnie uznał, że grupa Crédit mutuel spełniła warunek określony w art. 10 ust. 1 lit. a) rozporządzenia nr 575/2013.

96 EBC, Komisja oraz CNCM nie zgadzają się z tą argumentacją.

97 Komisja podnosi, że wykładnia art. L. 511-31 kodeksu pieniężnego i finansowego przyjęta przez Sąd jest zbyt zawężająca i że wbrew temu, co orzekł Sąd, art. L. 511-31 jest sam w sobie wystarczający, aby można było uznać warunek ustanowiony w art. 10 ust. 1 lit. a) rozporządzenia nr 575/2013 za spełniony, bez konieczności badania, czy decyzja z dnia 10 marca 1992 r. potwierdza istnienie odpowiedzialności solidarnej w ramach grupy Crédit mutuel.

98 Komisja odsyła w szczególności do decyzji Conseil d'Etat (rady stanu, Francja) nr 399413 z dnia 9 marca 2018 r. i uważa, że Trybunał mógłby w tym względzie dokonać zmiany uzasadnienia.

Ocena Trybunału

99 Należy przypomnieć, że uznawszy, iż w braku orzeczenia właściwych sądów krajowych, do Sądu należy zajęcie stanowiska w przedmiocie zakresu art. L. 511-31 kodeksu pieniężnego i finansowego, Sąd ten w pkt 134 pierwszego zaskarżonego wyroku i w pkt 133 drugiego zaskarżonego wyroku orzekł, że brzmienie tego przepisu nie pozwala samo w sobie na stwierdzenie, że warunek przewidziany w art. 10 ust. 1 lit. a) rozporządzenia nr 575/2013 został spełniony, ponieważ odniesienie do „niezbędnych środków" w celu „zapewnienia płynności i wypłacalności poszczególnych instytucji i spółek, jak i całej sieci" jest zbyt ogólne, aby można było zeń wywnioskować istnienie obowiązku transferu funduszy własnych i aktywów płynnych w ramach grupy Crédit mutuel w celu zapewnienia wykonania zobowiązań wobec wierzycieli.

100 Dopiero w oparciu o to twierdzenie Sąd zbadał, czy taki obowiązek wynikał z decyzji z dnia 10 marca 1992 r.

101 Zarzutu CMA, zgodnie z którym orzeczenie Conseil d'État (rady stanu) nr 399413 z dnia 9 marca 2018 r. nie może zostać wzięte pod uwagę do celów wykładni art. L. 511-31 kodeksu pieniężnego i finansowego z uwagi na to, że zostało wydane po dacie ogłoszenia zaskarżonych wyroków, nie może zostać uwzględniony.

102 Strony miały bowiem przed Trybunałem możliwość przedstawienia uwag w tym zakresie, a w każdym razie Conseil d'État (rada stanu) orzekła już w sprawie tego przepisu w orzeczeniu nr 403418 z dnia 13 grudnia 2016 r., tj. przed ogłoszeniem zaskarżonych wyroków.

103 W pkt 5 tego ostatniego orzeczenia Conseil d'État (rada stanu) stwierdziła w szczególności, że przyjmując art. L. 511-31 kodeksu pieniężnego i finansowego, francuski ustawodawca powierzył CNCM nie tylko zbiorową reprezentację oddziałów Crédit mutuel należących do sieci Crédit mutuel, ale również zadanie zapewnienia spójności tej sieci i stosowania przepisów ustawowych i wykonawczych właściwych dla instytucji kredytowych, sprawowania kontroli administracyjnej, technicznej i finansowej nad organizacją i zarządzaniem każdym oddziałem oraz podejmowania wszelkich niezbędnych środków w celu zapewnienia prawidłowego funkcjonowania tej sieci. Ponadto Conseil d'État (rada stanu) uznała, że zgodnie z tym art. L. 511-31 CNCM może, gdy jest to uzasadnione sytuacją finansową instytucji, których to dotyczy, niezależnie od jakichkolwiek przepisów lub postanowień przeciwnych, postanowić o połączeniu dwóch lub kilku lokalnych oddziałów powiązanych z siecią, zbyciu ich przedsiębiorstwa, jak również o ich rozwiązaniu. Zdaniem Conseil d'État (rady stanu) z tych przepisów ustawowych i wykonawczych wynika, że niezależnie od tego, jaki jest stan relacji w ramach sieci Crédit mutuel pomiędzy utworzonymi w jej ramach ugrupowaniami, to CNCM jest prawnie obowiązany do wdrożenia środków, które wpisują się w ramy systemowej regulacji systemu bankowego w odniesieniu do całej grupy Crédit mutuel oraz powinien, jako „spółka dominująca na obszarze Unii" dysponować planem ochronnym i naprawczym dla tej grupy.

104 W pkt 7 orzeczenia nr 399413 z dnia 9 marca 2018 r. Conseil d'État (rada stanu) dodała, że wykonywanie tych zadań z zakresu regulacji instytucji kredytowych wymaga koniecznie, aby CNCM miało kompetencje do wydawania oddziałom lokalnym wiążących poleceń, do czuwania nad przestrzeganiem przez nie przepisów mających do nich zastosowanie oraz do nakładania na nie odpowiednich sankcji w przypadku uchybień tych przepisom. W pkt 20 tego orzeczenia Conseil d'État (rada stanu) orzekła, że aby „zapewnić płynność i wypłacalność sieci", za które odpowiadają, organy centralne są uprawnione, na podstawie art. L. 511–31 kodeksu pieniężnego i finansowego, do podejmowania „wszelkich niezbędnych środków", a w szczególności do wprowadzania pomiędzy członkami sieci wiążących mechanizmów solidarności, które nie mogą ograniczać się jedynie do ustanowienia mechanizmów prefinansowanych takich jak fundusze gwarancyjne.

105 Z orzeczeń Conseil d'Etat (rady stanu) nr 403418 z dnia 13 grudnia 2016 r. oraz nr 399413 z dnia 9 marca 2018 r. wynika zatem, że ciążący na organach centralnych obowiązek podjęcia „wszelkich niezbędnych środków, w szczególności dla zapewnienia płynności i wypłacalności każdej z instytucji i spółek oraz sieci jako całości", przewidziany w art. L. 511-31 kodeksu pieniężnego i finansowego oznacza przyznanie CNCM bardzo szerokich uprawnień w zakresie kontroli administracyjnej, technicznej i finansowej nad całą siecią Crédit mutuel, umożliwiających mu wprowadzenie w każdej chwili wiążących mechanizmów solidarności, takich jak zobowiązanie do transferu funduszy własnych i aktywów płynnych, które może być nałożone na członków sieci, a także w zakresie podjęcia decyzji o połączeniu dwóch lub kilku oddziałów lokalnych powiązanych z siecią, i to niezależnie od jakichkolwiek przepisów lub postanowień przeciwnych.

106 Jak podkreślił rzecznik generalny w pkt 125 swojej opinii, ponieważ połączenie członka sieci Crédit mutuel z instytucją znajdującą się w kryzysie finansowym jest równoznaczne z nakazaniem mu przejęcia pasywów tej instytucji, transakcja taka pociąga za sobą w odniesieniu do tego członka, potencjalnie poważniejsze konsekwencje niż te wynikające z nakazania zwykłego transferu funduszy własnych i aktywów płynnych.

107 Wynika stąd, że art. L. 511-31 kodeksu pieniężnego i finansowego, zgodnie z wykładnią Conseil d'État (rady stanu), stanowi o istnieniu obowiązku transferu funduszy własnych i aktywów płynnych w ramach grupy Crédit mutuel w celu zapewnienia wykonania zobowiązań wobec wierzycieli co oznacza, że EBC miał prawo uznać, że warunek ustanowiony w art. 10 ust. 1 lit. a) rozporządzenia nr 575/2013 został spełniony.

108 W tych okolicznościach nie ma konieczności ustosunkowania się do drugich zarzutów odwołania, w związku z czym zarzuty te należy oddalić jako bezskuteczne.

109 Mając na względzie całość powyższych rozważań, odwołania należy oddalić w całości.

W przedmiocie kosztów

110 Zgodnie z art. 184 § 2 regulaminu postępowania, jeżeli odwołanie jest bezzasadne, Trybunał rozstrzyga o kosztach.

111 Zgodnie z art. 138 § 1 tego regulaminu, mającym zastosowanie do postępowania odwoławczego na podstawie art. 184 § 1 wspomnianego regulaminu, kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę.

112 Ponieważ EBC, Komisja i CNCM wniosły o obciążenie CMA kosztami postępowania, a CMA przegrała sprawę, należy obciążyć ją, poza kosztami własnymi, także kosztami poniesionymi przez EBC, Komisję i CNCM.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

1) Odwołania zostają oddalone.

2) Crédit mutuel Arkéa zostaje obciążona kosztami postępowania.

Podpisy